

БА́РТОК Бела (Bartók Béla; 25. 03. 1881, м. Надьсентміклош, Трансильванія, нині м. Синіколаул-Маре, Румунія — 26. 09. 1945, Нью-Йорк) — угорський композитор, піаніст, фольклорист і педагог. Міжнародна премія Миру (1955, посмертно). У 1889–92 жив у м. Виноградів (нині Закарп. обл.). Записав 11 тис. нар. мелодій, серед яких бл. 90 укр., зокрема 40 інструм. (записані pobl. м. Хуст на Закарпатті); деякі з них використано у 2-й рапсодії для скрипки з оркестром (1928) і скрипкових дуетах (зокрема «Коломийка», 1931). Серед останніх творів Б. — обробка українські народні пісні «Я купив на ярмарку ячменю» (автор. назва — «Чоловікове горе»). Від 1925 листувався з Ф. Колессою, пізніше — з К. Квіткою, Ю. Мейтусом, підтримував стосунки з Д.

Задором, від якого 1939 одержав записи нар. пісень Закарпаття. Як піаніст виступав у Харкові (1929), Одесі (1929), Львові (1936) та ін. містах. Перебування Б. у Львові описав В. Барвінський (1937). У праці «Народна музика Угорщини та сусідніх народів» (у СРСР вид. 1966) Б. звернувся до укр. нар. пісень зі зб. «Галицько-руські народні мелодії» (упорядники О. Роздольський, С. Людкевич), «Народні пісні з південного Підкарпаття» та «Народні пісні з Галицької Лемківщини» (упорядник Ф. Колесса), «Українські народні мелодії» (упорядник К. Квітка) та ін. Творчість Б. мала значний вплив на муз. культуру 20 ст., передусім на композиторів «Нової фольклор. хвилі». Твори Б. — в репертуарі оркестр., камерно-інструм., хор. колективів України.

Рекомендована література

1. Шандор Л. Барток і Україна // Україна. 1960. № 6;
2. Письма Бела Бартока Филарету Колессе // Сов. музыка. 1961. № 1;
3. Конькова Г. Барток на Україні // Музыка. 1972. № 1;
4. Цірікус К. Зв'язки функціональної системи Бартока з принципами ладоутворення народної пісні // УМ. 1975. Вип. 10;
5. Чижик І. Типи звуковисотної організації в музиці Б. Бартока // Там само. 1980. Вип. 15;
6. Шевчук О. Осмислюючи художньо-національні традиції (Б. Барток і Україна) // Музыка. 1981. № 5;
7. Фольклористична спадщина Миколи Лисенка // Квітка К. В. Вибрані статті. Ч. 2. К., 1986.

Л. З. Мазепа

Бібліографічний опис:

Барток Бела / Л. З. Мазепа // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40634>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).